ГУРІН В. В.,
кандидат юридичних наук,
докторант науково-дослідної лабораторії
з проблем протидії злочинності
(Національна академія внутрішніх справ)
ORCID ID: 0009- 0008-4439-372X

УДК 343.8
DOI https://doi.org/10.32842/2078-3736/2023.2.2.84

ОКРЕМІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ

Метою статті аналіз окремих аспектів інформаційно-аналітичного забезпечення протидії кримінальним правопорушенням проти власності в умовах воєнного стану, визначити пріоритетні напрями подальших наукових розвідок з означеної проблематики. У статті досліджено сутність, зміст та ключові напрями інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності правоохоронних органів у сфері протидії кримінальним правопорушенням проти власності в умовах воєнного стану. Наголошується, що сучасні виклики, пов'язані з повномасштабною військовою агресією, зростанням рівня мародерства, крадіжок, розбоїв, шахрайств та інших посягань на власність, потребують використання не лише традиційних оперативно-розшукових та слідчих інструментів, але й комплексного інформаційно-аналітичного підходу. Особлива увага приділяється ролі систем кримінального аналізу, оперативних і стратегічних баз даних, інформаційних платформ міжвідомчої взаємодії, а також використанню сучасних технологій штучного інтелекту, геоінформаційних систем та аналітичних панелей для моніторингу криміногенної ситуації. Розкрито значення інтеграції інформаційних ресурсів Національної поліції, Служби безпеки України, прокуратури, Державної прикордонної служби, Національної гвардії та військових адміністрацій. Доведено, що інформаційно-аналітичне забезпечення виконує багатофункціональну роль: слугує основою для прогнозування ризиків, запобігання кримінальним правопорушенням, виявлення та документування злочинної діяльності, а також підвищує ефективність міжвідомчої координації у воєнний час. Визначено основні проблеми у цій сфері: фрагментарність інформаційних ресурсів, брак технічних засобів, кадровий дефіцит аналітиків, потреба в законодавчому удосконаленні правового режиму обробки даних. У результаті зроблено висновок, що формування сучасної системи інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинам проти власності є необхідною умовою посилення національної безпеки, підвищення стійкості правоохоронної системи та забезпечення прав і свобод громадян у період воєнного стану.

Ключові слова: *інформаційно-аналітичне забезпечення, кримінальні правопорушення проти власності, воєнний стан, правоохоронні органи, кримінальний аналіз, протидія злочинності.*

Hurin V. V. Specific principles of information and analytical support for combating criminal offenses against property

The purpose of the article is to analyze individual aspects of information and analytical support for combating criminal offenses against property under martial law, to determine priority areas for further scientific research on the specified issues.

The article examines the essence, content and key areas of information and analytical support for the activities of law enforcement agencies in the field of combating criminal offenses against property under martial law. It is emphasized that modern challenges associated with full-scale military aggression, an increase in the level of looting, theft, robbery, fraud and other encroachments on property require the use of not only traditional operational-search and investigative tools, but also a comprehensive information and analytical approach. Special attention is paid to the role of criminal analysis systems, operational and strategic databases, information platforms for interagency interaction, as well as the use of modern artificial intelligence technologies, geoinformation systems and analytical panels for monitoring the criminogenic situation. The importance of integrating information resources of the National Police, the Security Service of Ukraine, the Prosecutor's Office, the State Border Service, the National Guard and military administrations is revealed. It is proven that information and analytical support performs a multifunctional role: it serves as the basis for predicting risks, preventing criminal offenses, detecting and documenting criminal activity, and also increases the effectiveness of interdepartmental coordination in wartime. The main problems in this area are identified: fragmentation of information resources, lack of technical means, personnel shortage of analysts, the need for legislative improvement of the legal regime of data processing. As a result, it is concluded that the formation of a modern system of information and analytical support for combating crimes against property is a necessary condition for strengthening national security, increasing the stability of the law enforcement system and ensuring the rights and freedoms of citizens during martial law.

Key words: *information and analytical support, criminal offenses against property, martial law, law enforcement agencies, criminal analysis, combating crime.*

Актуальність теми. Сучасні трансформаційні процеси в Україні, зумовлені повномасштабною збройною агресією Російської Федерації, призвели до суттєвого ускладнення криміногенної ситуації в державі. Одним із найбільш відчутних для суспільства проявів злочинності в умовах воєнного стану стали кримінальні правопорушення проти власності, які не лише завдають значних матеріальних збитків, але й підривають довіру громадян до державних інститутів, формують атмосферу соціальної напруги та невпевненості у власній безпеці. Особливістю воєнного стану є зростання кількості чинників, що детермінують вчинення злочинів проти власності: масове переміщення населення, зниження рівня економічної стабільності, обмежений доступ до ресурсів, поширення зброї серед цивільного населення, а також ослаблення контролю за функціонуванням деяких сфер господарської діяльності. У цих умовах правоохоронні органи стикаються з новими викликами, що потребують ефективного використання інформаційно-аналітичного потенціалу.

Інформаційно-аналітичне забезпечення виступає ключовим елементом системи протидії кримінальним правопорушенням проти власності, оскільки дозволяє: виявляти тенденції та закономірності злочинної діяльності; своєчасно ідентифікувати загрози та ризики у конкретних регіонах; прогнозувати криміногенну ситуацію; забезпечувати оперативно-розшукову та слідчу практику достовірними даними; формувати підґрунтя для прийняття управлінських рішень у сфері безпеки. Водночас існують суттєві проблеми у сфері інформаційно-аналітичної роботи: фрагментарність баз даних, недостатній рівень інтеграції між відомчими інформаційними ресурсами, обмеженість у використанні сучасних цифрових технологій, а також недостатній рівень взаємодії з міжнародними інформаційними системами. Наукова значущість дослідження обумовлена тим, що в умовах воєнного стану виникає потреба у створенні нових механізмів збору, обробки, аналізу та використання інформації, які враховують особливості кримінальних правопорушень проти власності та специфіку функціонування правоохоронних органів в екстремальних умовах.

Таким чином, вивчення інформаційно-аналітичного забезпечення протидії кримінальним правопорушенням проти власності в умовах воєнного стану є актуальним як з наукової, так і з практичної точки зору.

Отже, інформаційно-аналітичне забезпечення в діяльності НП України посідає дуже важливе місце та є комплексом організаційних, правових і технологічних засобів, які забезпечують процес збирання, отримання, обробки, поширення, аналізу та використання інформаційних ресурсів, необхідних для виконання визначених чинним законодавством завдань і функцій правоохоронних органів [1]. Так проведеним опитуванням респондентів, встановлено, 95 % відзначили, що для успішної протидії кримінальним правопорушенням проти власності в умовах воєнного стану є ефективне (належне) інформаційно-аналітичне забезпечення.

Стан дослідження. Проблеми протидії окремим видам кримінальних правопорушень проти власності стали предметом наукових досліджень таких науковців, як С.І. Афанасенко, В.С. Бондар, Ю.В. Висотенко, Б.Ю. Бистрицький, М.Ю. Бузинарський, А.В. Боднар, В.С. Дженчако, О.Ю. Дрозд, О.О. Дудоров, С.О. Журба, Р.А. Запорожець, В.М. Захарчук, Ю.Є. Коваль, В.В. Лавренюк, П.Ю. Кравчук, В.О. Казміренко, А.М. Клочко, П.М. Коваленко, С.С. Кулик, Л.В. Ленська, О.В. Лисодєд, О.Ю. Ліпін, А.В. Микитчик, Р.О. Мовчан, В.І. Оперук, Б.В. Осадчий, Ю.Я. Олійник, І. В. Пиріг, Б.А. Пазій, Б.К. Слободянюк, І.В. Сорока, В.В. Семененко, Ю.А. Сказко, І.М. Твердохліб, О.Д. Терещук, Т.Г. Таран, К. О. Чаплинський, Г.М. Чернишов, Ю.О. Шульга, О.Г. Швидкий, Р.М. Шехавцов, С.А. Шубіна, В.М. Шурашкевич, Г.В. Щербакова. Комплексно порушену наукову проблематику досліджували такі вчені, як І.Б. Газдайка-Василишин, Ю.А. Дорохіна, М.А. Копилова та інші.

Метою статті є аналіз стану наукових досліджень присвячених вивченню проблем протидії кримінальним правопорушенням проти власності в умовах воєнного стану, визначити пріоритетні напрями подальших наукових розвідок з означеної проблематики.

Для дослідження проблематики статті використовувались загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: аналіз, синтез, порівняння та узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Сучасна теорія оперативно-розшукової діяльності до організації протидії злочинам відносить вивчення, аналіз та оцінку оперативної обстановки, інформаційно-аналітичне забезпечення, планування оперативно-розшукової діяльності, розстановку сил і засобів, взаємодію в оперативно-розшуковій діяльності, фінансове забезпечення оперативно-розшукової діяльності, контроль та нагляд за оперативно-розшуковою діяльністю [2]. Натомість організація оперативно-розшукової діяльності оперативних підрозділів Національної поліції нерозривно пов’язана з інформацією, яка виступає і як предмет, і як знаряддя, і як результат цієї діяльності [2; 3].

Одним з найбільш важливих напрямів забезпечення діяльності Національної поліції виступає інформаційно-аналітичне забезпечення, завдяки якому органи поліції отримують інформацію, необхідну як для профілактичної роботи, так і для виявлення та документування злочинів, а також забезпечуються багатофункціональною системою її обробки, аналізу та систематизації. Інформаційне забезпечення тому і розглядається, зазвичай, у нерозривному зв’язку з аналітичним, оскільки сама собою інформація без її належної обробки та системного аналізу не може бути використана з достатньою ефективністю [4].

Отже, інформаційно-аналітичне забезпечення протидії кримінальним правопорушенням проти власності в умовах воєнного стану – це комплексна система організаційних, правових, технічних та методичних заходів, спрямованих на збирання, накопичення, перевірку, обробку, аналіз, узагальнення та використання інформації про кримінальні правопорушення проти власності, їх причини, умови вчинення, осіб правопорушників та потерпілих з метою підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів у специфічних умовах воєнного стану.

Ми підтримуємо цю позицію, що інформаційно-аналітичне забезпечення підрозділів Національної поліції України охоплює:

інформаційний компонент – збирання даних із різних джерел (оперативно-розшукова інформація, криміналістичні обліки, аналітичні довідки, відомості від громадян, цифрові та технічні засоби спостереження, міжнародні бази даних);

аналітичний компонент – оцінка та прогнозування тенденцій злочинності проти власності, моделювання ризиків, визначення криміногенних зон, груп ризику та ймовірних сценаріїв розвитку злочинної діяльності;

управлінський компонент – використання отриманої інформації для прийняття ефективних управлінських і тактичних рішень, координації діяльності оперативних та слідчих підрозділів, формування стратегій запобігання злочинам у кризових умовах.

Проведеним опитуванням встановлені основні проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення протидії кримінальним правопорушенням проти власності в умовах воєнного стану: фрагментарність та роз'єднаність інформаційних ресурсів – 25% (відсутність єдиного центру аналітичної обробки, дублювання баз даних, слабка інтеграція поліції, СБУ, прокуратури); недостатнє технічне оснащення та застарілі інформаційні системи – 20% (використання застарілого ПЗ, низька автоматизація, проблеми з доступом до електронних реєстрів під час воєнних дій); зниження достовірності та повноти інформації – 15%); неповна реєстрація правопорушень, викривлення статистики, втрата частини даних у прифронтових регіонах); посилення криміногенних ризиків у воєнний час – 15% (зростання мародерства, незаконного обігу зброї, організованих крадіжок та розбоїв); відсутність належної координації та стандартизації аналітичної роботи – 10% (різні підходи у різних органів, проблеми обміну даними); правові прогалини у сфері цифрових доказів та OSINT – 8% (слабка регламентація використання електронних даних у кримінальному процесі); кадровий дефіцит у сфері кримінальної аналітики – 5% (нестача підготовлених спеціалістів, слабкий рівень аналітичної культури у практичних підрозділах); обмежений доступ до міжнародних баз та партнерства – 2% (війна ускладнює співпрацю з Інтерполом, Європолом, доступ до міжнародних баз здійснюється з затримками).

Отже, враховуючи вище викладене, розкриємо використання інформаційно-аналітичного забезпечення по ключових напрямах діяльності правоохоронних органів щодо кримінальних правопорушень проти власності (особливо в умовах воєнного стану).

Протидія. Інформаційно-аналітичне забезпечення відіграє ключову роль у формуванні комплексних заходів протидії кримінальним правопорушенням. Застосування сучасних баз даних, інформаційних систем, аналітичних платформ дозволяє своєчасно відстежувати динаміку злочинності, виявляти тенденції зростання злочинів проти власності в конкретних регіонах, що дає змогу органам правопорядку визначати пріоритетні напрями оперативної роботи та раціонально розподіляти сили й ресурси.

Запобігання. Аналітична обробка інформації дозволяє виявляти чинники та умови, що сприяють злочинності (економічна нестабільність, неконтрольований обіг зброї, активізація організованих злочинних угруповань). Це створює підґрунтя для формування прогнозних моделей, які допомагають попереджати правопорушення на ранніх стадіях. Наприклад, аналіз кримінальної статистики у поєднанні з соціально-економічними показниками дозволяє визначати «зони ризику» та розробляти превентивні заходи. Окрім превентивних заходів загального характеру, інформаційно-аналітичне забезпечення дає змогу застосовувати індивідуальну профілактику щодо осіб, схильних до рецидивної злочинності. Ведення кримінальних обліків, аналіз попередніх злочинних дій, моніторинг ризикованих категорій осіб (наприклад, умовно засуджених чи демобілізованих військових, що незаконно зберігають зброю) дозволяє здійснювати цілеспрямований контроль і запобігати повторним правопорушенням.

Виявлення. Використання інформаційних технологій сприяє оперативному виявленню злочинів. Системи відеоспостереження, автоматизовані бази даних, криміналістичні обліки, аналіз цифрових слідів у мережі Інтернет забезпечують швидке встановлення підозрюваних, ідентифікацію викраденого майна та його можливого місця знаходження. Інформаційний аналіз також дозволяє відслідковувати зв'язки між підозрюваними, що є особливо важливим у боротьбі з організованими групами.

Документування. Аналітичні інструменти допомагають у створенні доказової бази, яка відповідає вимогам кримінального процесу. Систематизація даних, їх візуалізація

(схеми, графи зв'язків, хронологія подій) дозволяють слідчим та оперативним працівникам логічно й послідовно фіксувати інформацію про протиправні дії. Використання спеціалізованого програмного забезпечення підвищує якість документування, мінімізує ризики втрати чи викривлення доказів.

Розслідування. Інформаційно-аналітичне забезпечення виступає інструментом оптимізації досудового розслідування. Аналіз криміналістичних даних, використання систем розпізнавання обличчя, відбитків пальців чи ДНК-проб дозволяють швидше ідентифікувати особу злочинця. Побудова прогнозних моделей поведінки злочинних груп дає змогу визначати їхні наступні дії та своєчасно реагувати на загрози.

Отже, інформаційно-аналітичне забезпечення є системоутворюючим елементом у діяльності правоохоронних органів: воно не лише дозволяє оперативно реагувати на вже вчинені злочини, а й створює передумови для їхнього ефективного попередження та мінімізації.

Більше того, Г.М. Шорохова досліджуючи проблемні питання інформаційного забезпечення діяльності правоохоронних органів виокремлює ряд проблем, які потребують першочергового вирішення. Так, правник вважає, що теперішній час важливими проблемами, що постають перед правоохоронними органами, є: вдосконалення нормативно-правової бази (створення інформаційного кодексу України); покращення організаційно-кадрового забезпечення, яке потребує докорінного вдосконалення (з огляду на умови сьогодення, у зв'язку зі стрімким ростом інформаційних технологій, необхідно забезпечити працівникам інформаційних підрозділів та інших служб в галузі комп'ютерних технологій постійне підвищення кваліфікації з загальної інформаційної культури, комп'ютерної підготовки, а також інформаційної безпеки); оснащення та переоснащення всіх галузевих підрозділів сучасною потужною комп'ютерною технікою, ліцензійним стандартним та прикладним програмним забезпеченням, а також реалізація заходів зі створення єдиної комп'ютерної мережі (недостатність фінансових ресурсів, тягне за собою неоднорідність стану забезпечення територіальних одиниць комп'ютерною технікою, спеціалізованим програмним забезпеченням, локальними мережами); обмін інформацією між інтегрованими банками даних різних рівнів і забезпечення постійного зв'язку між ними, уніфікація технологічних процедур обробки документів, збору, реєстрації, накопичення й обробки інформації, що надходить у кожен з банків даних (інтегровані банки даних потребують відповідного розмежування доступу до інформаційних ресурсів та надійного захисту інформації; вдосконалення роботи інформаційних систем та інтеграції в єдине інформаційне середовище на державному та міжнародному рівнях, що покращить рівень відповідної внутрішньої та зовнішньої взаємодії (найбільш актуальним, на думку автора, є питання удосконалення механізму міжнародної взаємодії, адже більшість злочинів мають транснаціональний характер, наприклад, кіберзлочинність, торгівля людьми та ін.); створення та розробка дієвої системи інформаційної безпеки, яка б визначила загальні положення, основні поняття, цілі, принципи й напрями запровадження та підтримку надійної системи інформаційної безпеки правоохоронних органів України (вжиття комплексних заходів для захисту власного інформаційного простору) [1, с. 185-186; 5].

Таким чином, головні проблеми полягають у недостатній інтеграції систем, браку сучасних технологій, правових колізіях та слабкій координації між відомства**ми**. Подолання цих викликів вимагає: створення єдиної національної аналітичної платформи, удосконалення законодавства, впровадження інноваційних технологій та підготовки кадрів.

Проведеним опитуванням встановлені основні проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення протидії кримінальним правопорушенням проти власності в умовах воєнного стану: фрагментарність та роз'єднаність інформаційних ресурсів – 25% (відсутність єдиного центру аналітичної обробки, дублювання баз даних, слабка інтеграція поліції, СБУ, прокуратури); недостатнє технічне оснащення та застарілі інформаційні системи – 20% (використання застарілого ПЗ, низька автоматизація, проблеми з доступом до електронних реєстрів під час воєнних дій); зниження достовірності та повноти інформації – 15%); неповна реєстрація правопорушень, викривлення статистики, втрата частини даних у прифронтових

регіонах); посилення криміногенних ризиків у воєнний час – 15% (зростання мародерства, незаконного обігу зброї, організованих крадіжок та розбоїв); відсутність належної координації та стандартизації аналітичної роботи – 10% (різні підходи у різних органів, проблеми обміну даними); правові прогалини у сфері цифрових доказів та OSINT – 8% (слабка регламентація використання електронних даних у кримінальному процесі); кадровий дефіцит у сфері кримінальної аналітики – 5% (нестача підготовлених спеціалістів, слабкий рівень аналітичної культури у практичних підрозділах); обмежений доступ до міжнародних баз та партнерства – 2% (війна ускладнює співпрацю з Інтерполом, Європолом, доступ до міжнародних баз здійснюється з затримками).

При цьому, інформаційно-аналітичне забезпечення оперативно-розшукової діяльності має на меті: підвищення ефективності протидії злочинності; створення умов для оперативної обізнаності працівників, які безпосередньо займаються профілактикою та виявленням злочинів; формалізацію необхідної взаємодії між службами та підрозділами Національної поліції; своєчасне реагування та вжиття попереджувальних заходів, спрямованих на недопущення вчинення кримінальних правопорушень певним колом осіб; отримання відомостей для оперативного реагування на заяви та повідомлення про вчинені кримінальні правопорушення, інші події, у яких вбачаються їх ознаки; профілактичну роботу з криміногенною категорією громадян та особами, які перебувають на обліках Національної поліції України; контроль за оперативною службовою діяльністю служб і підрозділів Національної поліції України [6, с. 115; 7, с. 183].

Висновки. Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що інформаційно-аналітичне забезпечення є ключовим чинником ефективної протидії кримінальним правопорушенням проти власності в умовах воєнного стану. Воно не лише забезпечує накопичення, систематизацію та обробку відомостей про криміногенну ситуацію, але й створює підґрунтя для прийняття управлінських рішень, планування оперативно-розшукових та слідчих дій, прогнозування тенденцій злочинності.

В умовах воєнного стану роль інформаційно-аналітичного забезпечення набуває особливого значення, адже злочини проти власності мають нові риси: масовість, організованість, використання воєнної ситуації для уникнення відповідальності, поширення кіберзлочинності та шахрайських схем. Це потребує переходу від фрагментарного збору інформації до комплексного, міжвідомчого підходу, інтеграції баз даних і використання сучасних цифрових технологій, зокрема засобів кримінального аналізу, штучного інтелекту, аналітичних платформ для оцінки ризиків.

Встановлено, що інформаційно-аналітичне забезпечення виконує багаторівневу функцію:

- **превентивну** – спрямовану на своєчасне виявлення загроз та запобігання злочинам;
- **оперативну** – забезпечення слідчих і оперативних підрозділів релевантною інформацією для документування та розслідування;
- **координаційну** – налагодження взаємодії між Національною поліцією, Службою безпеки України, прокуратурою, військовими адміністраціями та іншими структурами;
- **стратегічну** – формування кримінологічних прогнозів і вироблення державної політики у сфері захисту власності.

Разом з тим, окреслено низку проблем, серед яких: нестача сучасних технічних засобів і єдиної інтегрованої бази даних, недостатня підготовка аналітичних кадрів, бюрократичні бар'єри в міжвідомчому обміні інформацією та прогалини у нормативно-правовому регулюванні. Їх подолання можливе шляхом модернізації інформаційно-аналітичної інфраструктури, підвищення рівня цифрової грамотності працівників правоохоронних органів, законодавчого унормування порядку доступу та обробки інформації.

Таким чином, удосконалення системи інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинам проти власності є необхідною умовою підвищення ефективності діяльності правоохоронних органів, посилення захисту прав і свобод громадян та зміцнення національної безпеки України в умовах воєнного стану.

Подальшого наукового дослідження набувають питання: поняття та класифікація кримінальних правопорушень проти власності в умовах воєнного стану; нормативно-правове регулювання протидії кримінальним правопорушенням проти власності в умовах воєнного стану; міжнародний та зарубіжний досвід протидії кримінальним правопорушенням проти власності в умовах воєнного стану; характеристика кримінальних правопорушень проти власності в умовах воєнного стану; організації і тактики кримінальних правопорушень проти власності в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел:

1. Шорохова Г. М. Інформаційне забезпечення діяльності поліції України. Міжнародні та національні правові виміри забезпечення стабільності : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Львів, 19-20 квітня 2019 р. Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2019. С. 78-82. https://univd.edu.ua/science-issue/issue/3764

2. Аброськін В. В., Албул С. В., Єгоров С. О., Поляков Є. В. та ін. Основи оперативно-розшукової діяльності в Україні: навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Аброськіна. Одеса: ОДУВС, 2020. С. 74.

3. Байов В. О. Інформаційно-аналітичне забезпечення протидії наркозлочинам, що вчинюються етнічними злочинними угрупованнями. *Using the latest technologies: Abstracts of III-rd International Scientific and Practical Conference.* Groningen, Netherlands, 2021. P. 35.

4. Фелик В. І. Структура інформаційно-аналітичного забезпечення профілактичної діяльності Національної поліції України. *Наше право.* 2017. № 2. С. 90. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2017_2_22.

5. Спільник С. І. Інформаційно-аналітичне забезпечення кримінологічної діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України. *Правова позиція*. 2021. № 3 (32). С. 91-96.

6. Катеринчук І.П. Інформаційне забезпечення діяльності правоохоронних органів України: проблеми теорії і практики: монографія. Одеса: ОДУВС, 2015. 392 с.

7. Манойленко К.М. Інформаційно-аналітичне забезпечення протидії злочинам проти власності туристів в Україні. *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави:* матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (30 березня 2018 р., м. Одеса). Одеса: ОДУВС, 2018. С. 182-184.